

Kabaruuji baddi fayda paadi e hodbe Bronx Be cumu 9 sanwie 2022 memi

Ngol do kayt tottirta ko kabaruuji e laabal hendu ndu, ñabuuji baawdi heen ummaade, e ko labbinta dum e hodbe Twin Parks North West to 333 E. 181st St. e wonbe e saraaji di.

Hol ko woni e cuurki ki?

Cuurki jeengol ena jilli gaas, partikilaaji e tooke. Yimbe dañbe ñabuuji, ko wayno aasma walla ñaw bernde, ebe mbaawi dañde cadeele so be poofi cuurki ki.

Hol ko labbin ngol cumu ngu waawi addude e cellal balli?

Yimbe be ene keewi tinde tosgol gite, hinere e goddol. Dum doon jaraani yahde doktor. Diido cadeele heewaani booyde e yimbe sellube te ene sadi ko addata ñaw.

Njahee hono hojom to doktor so on tini muuseeki, ko wayno cadeele foofde walla becce muusoowo. Sodon njogi asmaa, ñaw bernde, ñaw becce (COPD) walla kala cadeele bandu, ñaw mon ene waawi beydaade te odon poti yahde to doktor.

Cumuuji ene mbaawi addude keneeli booydi naatooji e galleji gondi e saraaji. Diidoon keneeli mbelaani kono hay huunde wadataa.

Hol no ussatmi hendu cuurki ki nder galle?

Hendu cuurki ene waawi jodaade jonte keewde hada iwde. E oon dumunna, ene moyyi labbinon galle mon ngoppon hendu naata heen no feewi.

- Huutordee ko labbinta hendu so on njogi.
- Udditee palanteer mon seede mbele hendu cuurki ki yalta.
- Fompee kala bagaas koydo, ko wayno moobluuji baddi gagi, tapiiji e comci, mbele ittude hendu cuurki ki.
- Weddodee kala waawa fompeede haa moyya.

Mbele ko labbinta hendu ene waawi ussude keddi cuurki e nder galle am?

Kabirde labbinooji hendu ndu addi ceerti e ittude tooke ngondi en hendu. Woto njejjitee:

- Alaa kabirde baawdo moomtude tooke hendu ndu haa laaba.
- Kabirde labbinooji hendu burdi andeede mbaawi tan ko ittude partikilaaji. Dii kabirde mbaawa ittude hendu cuurki.
- Hutoraade jeenge ultrawiyole (UV) e Kabirde labbinooji hendu ittata hendu cuurki.
- Ene wadi Kabirde labbinooji hendu goppodi gaas bonnowo asamaan te adi ngiirta becce e asmaa. On **fotaani** huutoraade dum hay sahaa gootol.
- Hade mon hutoraade Kabirde labbinooji hendu, ndaaree wasiyaaji peewnudo dum.

Hol no moomtirat mi puseer e kala ko tufnii?

So on nduttima galle mon, mbadee dum doo mbele ittude puseer e kala ko tufni walla boni seede:

- Boornodee gawasuuji juude dalli e mask puseer N95 (walla nandu do heen).

- So tawi njeem bonni galle mon, ngittee, lawyee walla mbeddodee ko yaawi kala ko yoraani mbele waasa dañde hendu.
- Leppinee kala ko wadi puseer walla tuundi e njeem saabunde nder pot puufowo hada mon ittude puseer/ko tufni.
- Mbadee tuundi ndi won der saakuuji kurjuru. Kabbee saakuuji haa tiida so on gaasni ndeen noon mbeddo don dum.
- So ena wona, kuutordee kabirgal HEPA (ene moyyi no feewi e partikil) mbele moomtude puseer.
- Lawyee juude mon e jeese mon, hada mon ñaamde walla yarde. So on gasni lawyude, boornodee pade e comci goddi hada mon naadde e nokkuji laabdi e galle mon.

Mbele mbeda waawi ñaamde ko woni e frisideer o so tawi galle am alaa jeenge?

So ñameeli buubnoo di buubti, gonnoodi frisideer nguli, mikoroobaaji e gede goddi ene mbaawi wonde heen. Dum ene waawi addude cadeele mawnde e cellal bandu.

Mbeddodee kala ñaamnde baawdo ñolde (ko wayno teew, ndiwri, lidfi, bofoonde, kosam, maynees walla kedde) so tawi ñaamnde nde yaltinaa ma e frisideer hake waktuuji nay e ko fawi. **So hoolaaki, weddo fof!** Cellal buri fof.

Hol ni ngandirat mi njeem robine dam ene yaroo?

So tawi woni ñalooma walla balde on ngalaa e galle mon, uddite robine wo haa njeem dam buuba laaba. Dum maa tah haa njeem keddinoo dam nder tiwooji di yalta.

Mbele hodirde nde ndaaraama ngam andude si ena wadi tooke amiyant?

Sarwiis Deenoowo Taariindi mo NYC nokkuuji di jeenge e njeem bonni nder galle wo kono o yiyaani hay dara ko boni toon ko wadi tooke amiyant.

Mbele beda foti ndaartude hendu galle am ngam cuurki so cumu wadi e saraaji di?

Ko buri heewde, cumu baddo e sara nokku mo yimbe kodi hay huunde wadata e cellal balli mabbe. On cohlaani ndaartude hendu wonda nder galle mon sabu tooke ngondi e hendu ndu heewaani te yaawat suytude.

Hol to mbaaw mi dañde kabaruuji goddi?

- So on dañi cadeele e Kabirde gulnoowo walla e njeem guldam nder galle mon, haalnee jom galle o, halfinaado galle o walla deenoowo dum. So tawi cadeele de iwaani ko yaawi, noddee **311**, njehee **nyc.gov/311**, walla kutordee kabirde 311Mobile mbele mbaawon kalmisaade. Hodbe doon te nanata ebe mbaawi kalmisaade be bindoo e kabirde baddo kalaawie pur paho (TDD) to 212 504 4115.
- So on njidi kabaruuji goddi e kabirde labbinooji hendu, njehee **epa.gov** ndaaron **“air cleaners” (Kabirde labbinooji hendu)**.
- So on njidi kabaruuji goddi e ko addata fuunugol, njehee **nyc.gov** ndaaron **“mold” (fuunugol)**.
- So on njidi kabaruuji goddi e laabal hendu e cellal ko faati e cuurki, noddee **311**.

Sarwiis Cellal mo NYC ene waawi waylude wasiyaaji di so tawi wadi ko hesdi. 1.12.22